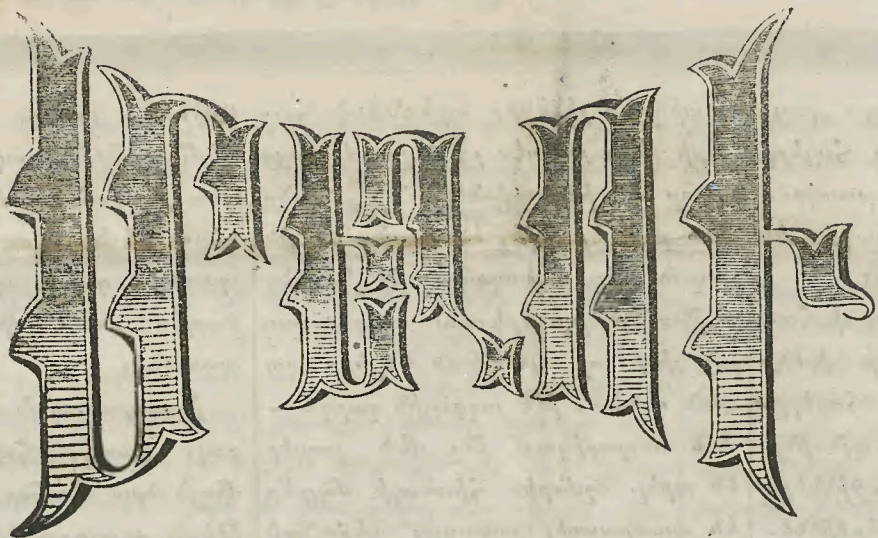

Դատարարվում է ամեն օր՝ բաղի երկուշաբթի և տօն օրերից:
Տարեկան դինն է 10 ռուբլի.
Առանձին համարներով իրաքանչիւրը 5 կոպ.:

Խմբակցատուները բաց է ամեն օր բացի կիրակի և տոն օրերից
առաւօտեան 10—2 ժամը կէսօրից յետ:

Թարգմադրացիք ղիմում են ուղղակի խնայողութեան հետեւում հասցնով. *Be ped. razem s' Mery Anacmann*, Եւ Երեւան, կամ Rédaction de «Meghou H. Istani» à Tiflis (Caucase).

Խաբարդուժեանս ուղղած թէ՛ յօրուածները եւ թէ՛ նամակներ-
պէտք է պարզ գրուած ընին զորոյ ստորագրութեամբ եւ հա-
ցելով, Խաբարդուժիւնը կարող է իր փոխոյնը, ուղղել եւ կրճատել յօ-
ղեւածները, Խաբարդուժիւնը ի վրայ կրնայ չէ առնալ յետ ուղղա-
կել յօրուածները եւ պահուիլ է երկու նամակ մինչեւ ցախահնջ:

Յայտարարում թիւները համար վճարում են ամեն մի բառին
1 1/2 կոպեկի,
Յայտարարում թիւներն ընդգրկում են խմբադրատանը եւ պ. Շահ-
վերդեանի մասկիլիտում:
Յայտարարում թիւները ընդգրկում են հայերէն եւ օտար լեզուներով:

З У Э Л У С Л В Т

ՔՄԱՆԵԻԶՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Խմբագրութիւնս խնդրում է այն
բաժանորդներին, որոնք գեռ ևս չեն
վճարած լրագրիս բաժանորդագրելնը,
հասցեն և այն փութով խմբագրու-
թեանս:

ԲՈՎ ԱՆԴԱԿՈՒԹԻԻՆ.

Պոյսի հայերը և թիֆլիզի հայերը,
 Աղզայի՛ն. — Հարկաւոր պատասխան,
 Քաղաքի հայն. — Ֆրանսիա. — Քա-
 ղաղաքի լուրերը,
 Մեղուի հեռադիւրնն էր,
 Մանրի ուրիշը,
 Յայտարարութիւնն էր,
 Բանասիրական. — Այսպիսի
 Յոյսիցս իմանալ թիֆլիզից:

ԹԻՖԼԻՍ, 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1881 Թ.

Տաճկա-Հայաստանի, արևմտահայ
հայերի մտաւոր կեդրոնը, ինչպէս
յայտնի է— Պօլիսն է: Իսկ արևելահայ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱՆԿԱՍԻՄ.

Պատահական թղթակցէ մը.

စာနာရ။

կողիստանն նահանգը, որ Ռուսաստանի
Հայաստանն ամբողջ մէջը կը պարունակէ,
ամեն ճանապարհորդ հայ կատարողի կը
նկարագրեն ինչպէս առաքին երեւոյթն
իրենց ցոյց կուտայ իսկ
երկրի մը խելամալ արտաբերական
նշանն է ինչ որ արդէն կ'երևի ի
բարդական վիճակ մ'աւելայ, որ միշտ
խորհրդածրոյթնան պէտք է առնուի,
այս բանի համար, քիչ մը երկար ժամանակի
նաև կարծածրոյթնան կայ մասը
դուռն է որ կարողանա՞ զոնէ բաւական
ճանաչելու համար: Եւ որովհետեւ դ
պուածներու յարմարութեամբ այս կողմ
մերուս վրայ տեղեկութիւն ստացայ մ
վերջին տարիներն ընթացելով ու ճանաչ
պարտորելով, դանազան աստիճան
մարդկանց հետ տեսնելով, կ'ուզեմ
տեղեկութիւն տալ թէ Պօլսեցի հայրենացայ
քաղաք, բայց զբաղմունք՝ դանազանութ
ն առակ դարձած լսրատը թէ լուսն
նը ուկույ հաւասար արբէք ունի, բր
կը թուացնէր, Բայց հիմա տեսնելով
յարաբերութիւնը Պօլստի ու կողմն
հայրենակցայ մէջ որ աւուր կը շատ
լրագրէր ու թղթակցութիւնք կը հար
դուին, լուրերու ու գաղափարաց ծո
ու չիտակը, ստան ու կրկնը ամեն կ
մէ կը տարածուին, հարկաւոր ինչ մ
նախապէս ինչպէս ինքուսն ու երբ

Հայերի մտաւոր կենդրոնը Համար-
վում է--Ռիֆիկը:

Թէ՛ արեւելեան հայերը և թէ՛ արեւմտեան հայերը շատ քիչ միմեանց մասին լսել էին, միմեանց ծանօթ էին, բայց մինչև վերջին տարիներէս երկու կողմի հայերի մէջ ոչ մէկ կապ, մտերմութիւն, ակնյայտ յարաբերութիւն տեղի չէր ունեցել Թէ՛ այս կողմը, թէ՛ այն կողմը անաշտուած էին միմեանցից, և կարելի է ասել, որ ամէն մէկ կողմը իրեն համար ապրում էր, առանց միւր կողմի վերայ ուշադրութիւն դարձնելու, առանց միմեայն զմեայ հետաքրքրուելու. հասկանալի է, որ ոչ մէկ կողմը միւս կողմի կեցութեան, դրութեան վերայ մի որոշ դաշափար կամ տեղեկութիւն չուներ:

տեղեկութիւններ տալ ըստ կարելու
ստորոգ աղբիւրներէ: Մանաւանդ որ
տեսնեմ Պոլսոյ մէջ երիտասարդա-
խումբ մը կայ, որ չկոթած՝ ապրուս-
ճարելու պատճառաւ՝ չ'զրեւր ուր
մեկը, և ասելի հեշտ կը թուի իրեն
թեթեւ ծրարութիւնը կողմաւոր երկիւ-
ղանէի հարուստ ազգայնէն, օգտակա-
րինէ և օգուտ քաղելու:

Եւ այս զիս չի զարմայնիւր. տարին
առաջ այս վիճակը կ'երեակայուէր Պե-
տոյ համար, ուր առ նոսադն հարկ-
յիտեն հազար հայ բնակիչ կը կարծե-
նէ որոց մեծ մասին ապրուստը տէր-
թեան պաշտօնատարաբց հետ առե-
նելով կը ճարուէր՝ երեմն. իսկ հի-
քանի որ զանազան ելնետական և պ-
տերազմական ձախորդութիւնք ընդ-
նուր ճաճկաստանի վրայ ծանրացա-
տէրութեան պաշտօնատարաբց պարտ-
եալ են վերջին խնայողութեամբ ապ-
լու և չեն կարող ապրուստ հայթայ-
այն բազմաթիւ հայ ժողովրդեան,
չուկայից և զանազան կրպակաց ար-
տուտքք են կամ փոքրիկ վաճառական
մէջ ապտօնաւոր ու հիմա կոկկա-
վայրաբազարը կ'սկսին զիմը երկր-
ասարդնիւր բաղդ վնտեղու. մանա-
թէ չաղիւու համար, և կարծեմ թէ
սխալին, զման զի երկրին տէրութ-
լեղուն չեն զիտել, որ կարեւոր է և
նաղան ծառայութեանց համար ան-
մեղու. վաճառական մը եթէ պէտք
հենեայ տօմարադիտի մը, ուուսերէն
պահանջէ, վարժապետութիւն ըն-
պէտք է՝ ըստ օրինաց՝ տէրութեան
ծարանաց մէջ վկայական մը ստա-
լինի իւր վարժութեանց համար.

Վերջին արևելեան պատերազմը, զբա հեռ կապուած ուրիշ մի քա նի հանգամանքներ մօտեցրին միմե անց արևելեան և արևմտեան հայե լրին: Բնականապէս Պօլսը իբրև ա ղւմտեան հայերի ինտելլեկտուալ ի նրկացացուցիչ, Թիֆլիզը մինեղնը համարուելով արևելեան հայերի համար, սկսեցին միմեանց վերայ հայել ուշադրութեամբ, միմեանց մօտենալ, աւելի սերտ յարաբերու թիւններով կապուել, միմեանց դու թիւնով, կենսով հետաքրքրուել:

Արևելեան հայերը աւելի ապահով լինակի մէջ են, ուստի աւելի եւ պէտք է իրենց աւելցնեն իրենց տեան հայերի փնտրակի վերայ, ցաւակիչ լինէին նրանց դուրսէն արդեօք ի՞նչ փնտրակի մէջն են ճանաչա-շայատան հայերը, արդեօք ի՞նչ դուրսէն

դժուարութիւնք որ կ'արգելուն աս
րուտով ճանապարհը [№] 8 աճկատանի հա
յուն:

Այս յառաջարկման իրրե գեկոյց ե
կարեւոր համարեցայ Պօլսոյ երկաւասար
գութեան. վասն զի կը տեսնեմ, կա
որ կուգան գործի մէջ տեսնեն եւ լրագրո
վերջին սիւնակներուն վնջ ծանուցումն
կը հանեն. փափաքելի է որ գոհացու
ցիչ վիճակի հասնին եւ վնասածին զգա
նեն, բայց պէտք է նաեւ դիտնան ճշ
գումին յարկաւոր է Պօլսոյ եւ իւր
համար այս կողմով. քանի որ օրհնե
լուսններ ատելութիւն փելլ սովորութիւ
ըրին՝ լուստանք եւ յիշոց տեղալով Պ
սեպոց զէմ, որ փօքը ի շատե՝ օգնո
թեան ձեռք կարկառեցին իրենց Հա
ստատան եղբարց նիւթապէս կամ բար
յալով:

զննադատութիւնան իրաւունքը կ'ը
դունի՞ր ես ամեն շայու համար, ե
խնդիրն ազգային ընդհանուր շահույ
վերաբերի, այս մասին ամեն շայ իր
ւունք ունի եւ իր կարծիքն յայտնելու
իրաւասիւն ու օրաւորաբար ցոյց տալու
բայց անկարելին պահանջել առանց
ձակին տեղեակ լինելու, բոլոր լուս
ւորեալ աշխարհի ընդունած ընթացի
դէմ առաջարկութիւններ հանել ե զե
սակար խորհուրդներու չի լսողներ
դէմ յարձակիլ, նախատել, սուտը սի
լը քարոզել ժողովրդեան, ասկորախտ
թիւնը դրականութիւնը ստեղծելու
ցանկը սրկելցնել, կարգ մը կարգի դ
քաղաք քաղաքի դէմ հանելով, ազ
մէջ անհատներ որք քիչ շատ ծառայ
թիւն բրած են բամբասել աղետը
թիւնաւորել, քննադատութիւն չէ,

մէջն է նրանց մէջ ուսման, կրթութեան գործը. ի՞նչ աստիճանի գարգացման է հասել նրանց մէջ գեղեցիկ սեռը. ի՞նչ զրութեան մէջն է Թիւրքիայի հայի բարոյական տնտեսական վիճակը. ի՞նչ է ազգային ժողովրդ սահմանադրութիւնը. ի՞նչ են նրանց ընկերութիւնները. ի՞նչպէս են զօրծը առաջ տանում դրանք. ի՞նչ է եւ ի՞նչպէս է զօրծում Պոլսի խնտլլիգէնցիան, մամուլը. . . շատ այս տեսակ հարցեր զբաղեցնում է եւ զբաղեցնում է արեւելեան հայերի մտքերը եւ սրտերը:

Կրիտիկայի, քննութեան համա-
լայն և ազիւ ասպարէզ էր բա-
ցուել: Մի ազիւ, անաշուտ, խոհոն-
բանիմաց և ձմարիտ հայրենաւի-
րական կրակով՝ ոգևորուած կրիտի-
կոսից ոչ մէկ օրինաւոր մարդ, ո

րիշ անուն մը պէտք է ստեղծել
Եւ նկատողութեան արժանի է, որ
այսպիսի մասնաւորական հիւանդութիւն
մը երբ կ'ընկոյի ճարակիլ տարափոխ
կը լինի, արժեքիլ չարժանը իրենց լի
զուտ կ'երթնցունեն, և վատասեալան
սովորութիւն կը դառնայ, Օրինակն
ենիլ լաւ կը խօսի, Հագիւ Թիֆլիզ հե
սած, լրագիրներէ իմացայ որ ընկիւյ
նեցիլ երկտասարդ մը (կ'երեւի Ազգիկ
հաստատուած քանի մը տարիներէ ի վե
այս ձմեռ հայրենիք ճանապարհոյ
թիւրիւն ըրած և դարձած դաստիարակ
թիւն պիտի ընէր Արծրունէյ թատր
նին մէջ, Պօստեցոց տղիտութեան դ
Հայաստանի նիւթական և բարոյակ
վիճակին վրայ քանի մ'անդամ անոն
կութիւններ ըրաւ, Միացեալ ընկիւյ
կուտեց բացած զպրիցներուն վրայ իսկ
դատաստաններով համաժողով անցը
առանց անոնց պակասութիւնը ճշդե
կայ երկտասարդն որ հայրենասէր
ուսումնար ունէր վասն զի կը դա
նէր, լաւ դիտէր «որ ոչ ուսումն
կան մի Պօստեցի նեղութիւն յանձ
առած մի Պրիցնէ Հայաստան ջրաղա
լու», միթէ առեւի լաւ է՛ր ընէր Մ
ցիւ ընկերութեանց տնտեսութեան իս
նէր նամակաւ. նորա վարձարանաց
կատարութիւնը, Ո՛չ—այլ պէտք էր՝
այն տեղոյն ազդեցութեան տակ՝
ընթան վրայն պէտք էր որ այլ ըն
րութեան քաջ մը նստէր, որ այս
գրամական նեղ վիճակէն մտաւ
ձեռք բանալով աշխարհիս չորս կ
իւղիղքը ընելով ստակ ժողկրթով
մարդուն ծնելական երկրին բարոյա
օգնութիւն կը կարկառէր, Խնչ դժ

մէկ հասարակութիւն չը պետք է նեղանայ, երբ նա հասարակութեան մէջ տեղի ունեցած պահապանութիւնները, արմատ ձգած ախտը, երեւան եկած սխալները սուր քննութեան, կրիտիկայի տակ է ձգում: Ընդհանրապէս հասարակութիւնը պետք է երախտադէտ լինի այդ կրիտիկոսին: Որովհետեւ նա չէ յարձակում յարձակուելու համար միայն, չէ հարուածում, չէ մարակում թէ լաւը և թէ՛ վատը միտին, չէ պատկարասկար հետեւադնէրը, վատը փնտարելու երեւոյթները միայն, այլ և նա ցոյց է տալիս այդ հետեւանքներին, այդ փնտարելու երեւոյթներին սկզբնապատճառները և մէջոցներ և առաջարկում այդ սկզբնապատճառները արմատից լուծու, որ էլ զըրբնցից փառ և փնտար հետեւանքներ չ'առաջանան:

դռնթիւնն որ այդ երկոտասարդինն պիտոյ
թաղաց և տեսութիւնն յարմար չէր ուղ
ղութիւնը: Ընդունելով նաև թէ վար
ժապետանոց անուանն իբր մեծաբանու
թիւնն զազապարտուել, կրնամ հաւատարմ
ընել դադը թէ այդ արհամարհան վար
ժապետանոցէ ելած աշակերտը, ուսման
ընթացքը կատարելէ վերջը, պիտի կա
րենան չափուիլ շատ մը քաղաքներ
մէջ գտնուած առաջնակարգ զգրոցներ
կամ ուսումնարաններու աշակերտա
հետ, և այն ուսումնարաններու՝ որո
վրայ հաղորդուող օրուրէինք և հարկի
ւար լիւրճանք կը ծախուին, Ուրիշ խը
զիր է, ի՞նչ ոմանց պէս ուսմունք գ
տութիւնն ուսկորդ համարինք Հայաստան
Հայուն համար և ուսումնարանները փ
կենք, բայց այնպիսիներու հետ լու
մարդ արժանն չէ նաև որ խօսի, այլ ա
նպակ մո միանն ձգէ:

Վասնից այդ քարոզներու երկիւղ
կայ որ մարդ կրնայ հետեիլ, բայց ք
ստեթիկն և զրգարառութիւն, որ օր
ուր մեծ յառաջնադիմութիւն կրն
զըզանք ու ստիկում կը բերեն, և
բազիլք մեծ պատախախտութիւն
տակ են, երբ անխորհուրդ գործիք
զրահան պատահամբաւութեան, Վաս
ղաւանք նամակ մը լրագրի մը մէջ
ցեաքները կը կարգայի՝ կարծեմ Հր
ստօրագրութեամբ, ուր զՀայրիկը գտ
լով նամակալիլը չարաչար կը պար
ւեր նորա տեղապահ գլխարկին վար
պետ, իրեն աղգատեաց իրեն խաբը
իրեն դաւաճան, Հաղար չօրա հա
հօղի *) այդ լրագրի բաժանորդը

*) Մշակըն.—1200 հողի, ըստ իւր
տարարութեան»

բողոքել ներկայ գտնուել ժողովներին:

Եւ վերջապէս չը համարողներին փեշերը ոչ ոք չէ պատուում: Չեն համարում չեն մասնակցի. բարի՜ ձառնապարհ՝ փառք Լատուժոյ, կան զարմալ ծայրի առաւելութիւն ունեցողներ, որոնք կարող են նոյա փառանակել: Եւ ինչո՞ւմ է կայանում ընտրութեան անյաջողութիւնը:

Բ.) Պարոնը շարունակում է. «Եւ ընդհանրապէս այնպիսի մարդիկ էլ չեն 3 ձայն ստացան, որոնք առանձին վերցրած, կարելի է ասել որ ընտրութեան անյաջողութիւնը 1/2-ից աւելի ծանաթակիւ են:

Իսկ մենք, որ շատ մեծ մարդիկը զեռ անյարմար էլ ենք համարում և ընտրութեան ջանկից այդպիսիներին անուանք բացակայութեան վերայ չենք էլ ցաւում:— Կարծում ենք, որ շատ լաւ կը լինի, որ այդ 1/2-ից աւելի, այսինքն 8 հոգուց աւելի ծանրութիւն ունեցող մարդիկ իրանց անդերը ծանր նստեն: Կարծես երեւ իրանց չափ էլ ծանրակշիւ ու մեծ գործերով ծանրաբեռնուած կը լինին: Եւ վերջապէս դժուար թէ այդպիսի մարդիկ առանց փառասիրութեան՝ սրտանց համակրելով միտնելիս լինէին գործի մէջ: Իսկ եթէ սորա վերայ աւելացնենք և՛ այն, որ միշտ ու միշտ նոյն ծանրակշիւ անձնիքը ընտրելով ամեն աղաքային գործերում աւելի անյաջող դերքի մէջ ենք դնում աւելի զանազանացում և աւելի խանգարում ենք մեր գործերի կանոնաւոր ընթացքը՝ դեռ պէտք է ուրախ էլ լինենք այդ ընտրութեամբը:

Գ.) Պ. յօդուածագիրը իւր խօսքերը պպ. Խ. Գայանթարեանցի և Թ. Չիզիանեանցի վերայ մասնաւորեալով՝ նորա ընտրութիւնը բոլորովին անյաջող է համարում և դեռ. (յանդիմութեանը նայելէք) ամօթ էլ է համարում իւր չը խօսելը դրա մասին:

Իսկ մեր կարծիքով, աչքի առաջ ունենալով այն հանգամանքը, որ պ. Գայանթարեանը շատ լաւ կարող է գործել անտեսական մասնում, իսկ պ. Չիզիանեանը ուսումնական մասնում, ոչ միայն ժողովը չէ սխալուել նոյա ընտրելով, այլ դեռ. նա պէտք է խելոյրը նոյա, որ մասնակցէին:

Այս էլ պէտք է ի նկատի ունենալ, որ շատ անգամ աղելու մարդիկ տեսնելով գործի դժուարութիւնը կամ որ յաճախ է պատուհամր ջառ մարդկանց ներկայութիւնը մի բարձր ու նուիրական գործում ինչպիսի է առաջիկայ մեծ գործը՝ ազնուաբար հրաժարւում են:

Իսկ դուք ասում էք. «Բախտ հըր. բաժարուեցան» չը համակրելով...: Չարմախի է. հապա ինչու եկան զարձակալ, եթէ չէին համակրում: Մենք պ. Գայանթարեանին մօտ ծանօթ չը լինելով՝ այդքան միայն կարող էինք ասել: Գալով պ. Չիզիանեանին, որին առաւել մօտ ծանօթ լինելու պատիւն ունինք, մենք զարմանում ենք, որ որեւիցէ մի կ. կ.

յանդիմում է խօսել մի այնպիսի մարդու դէմ: ով ամեն նմանօրինակ գործերում ընտրուելու միշտ գործ է առաջ տարել Չը լինի՞ թէ պ. Կ. Կ. անձնական հին հաշիւներ ունի պ. Չիզիանեանցի հետ:

Երբ մենք մեզ ու մեզ ուրախանում ու պարծենում ենք, որ մեր ազգային փշոտ ասպարիզում պ. Չիզիանեանի պէս բանիբուն, հմուտ և գործունայ աշխատողներ ունինք, երբ մենք տեսնում ու լսում ենք, որ պ. Չիզիանեանը հայերէն զբօսի հրատարակութեան ընկերութեան խմբագրական մասնաժողովի մէջ նախագահ է ընտրուած, Զոյնանեան՝ Մարիամեան դարբնում անուշ է և վերջապէս Ներսիսեան զարմանցում հոգաբարձու է, — երբեք ծանր և միանգամայն սրբազան պաշտօն, որ նա կատարում է ամենայն արթնութեամբ, — յանկարծ մէկը՝ չը զիտես, որոնցից՝ դուրս է գալիս և իւր խաւար կրքերից թեւադրուած՝ ջանադիր է լինում նորա անուշը նսնայնելու:

Այս առիթով մենք շատ բան կարող ենք ասել բայց որպէսզի պ. Չիզիանեանի գործունեութեան նկատարութեամբ վերաւորած չը լինենք նորա համատեղութիւնը, որով նա գործում է առանց աղմուկի բարձրացնելու՝ մենք վերջացնում ենք դուրս մատին մեր ասելքը, ջանկաւալով միայն, որ ամեն մարդ իւր չափը ծանաչի:

Յ. Նալբանդյան:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Գերմանիայի լրագիրները լինել են Գամբէտտայի Գերմանիա արած ձառնապարհորդութեան վերայ զանազան տեղեկութիւններով: Շատերը կան, որ մինչև մանրամասն նկարագրում են Գամբէտտայի վարքը (Բիզմարկի պատկանած կարուածքը) գնալը և այնտեղ մնալը: Այդ մասին «National Zeitung»-ը ասում է. — Գամբէտտայի Գերմանիայով արած ձառնապարհորդութիւնը զեռ. մութը քողով ծածկած է: Այսպիսի միայն պարզ է, որ ճշմարիտ Գամբէտտան մի քանի շաբաթ անցրել է Գերմանիայի գանդաւան քաղաքներում: Մենք զիտենք, որ վերջումը նա այցելել է Գրեգէն և Ֆրանկֆուրտ: «Tessier Zeit.»-ը հաղորդում է. «Պ. Մատարին — այդ անունով ձառնապարհորդում էր Գամբէտտան — սեպտեմբերի 8-ին եկաւ Բրէմէն և միւս օրը ուղևորուեց Զամբուրգ: Իսկ «Reform» թերթը Գամբէտտայի ձառնապարհ մնալու մասին պատմում է. «Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի նախագահը սեպտեմբերի 10-ին եկաւ այստեղ և մնաց «Hôtel de St. Petersburg» հիւրանոցում: Նրան ուղևորից է մի տիկին և ծառայ նա իրեն անուանում էր փաստարան Մատարին: Նա ճեմեց Ալբերի մօտ, պատկերների թանգարանին այցելել:

Իսկ երեկոյան մնաց տանը: Միւս օրը գնաց բօրսան, նաւահանգիստը և կենդանաբանական այգին տեսնելու, տուն վերադառնալով ասեց, որ բօրսայի լուսութիւնը նրան զարմացրեց. «Կարծես թէ ճիշդ եկեղեցիում ես» — ասեց նա (ի հարկ է եթէ մարդ փառելի բօրսայի բղաւոց, դուռը մը տարերէ): Կիւրակի օրը նա գնաց Կիլ և շատ գովեց մեր ծովի զինարկութիւնը: Երկուշաբթի նա գրեց նախ իւրեկի առաջ հարցնելով երբ է դնում գնացքը Շտէտտին, վարքի և Բէրլին: Արդեօք նա ճշմարիտ Բէրլինում, վարքիում և եղել է — այդ գեռ. մնում է անյայտ: Փարիզից հեռագրում են սեպտեմբերի 29-ին, «Գամբէտտան եկաւ. այսօր երեկոյան, նա ճշմարիտ Գերմանիայում էր, բայց ինչպէս ասում են, ոչ մէկ տեղ չէ խօսել նա պետական մարդիկների հետ: Մատարին ազգանունը, որը նա կրել է, պատկանում է իւր մօրը: Որ Գամբէտտան իւր եղբորորդուն է այցելել Գրեգէնում — ճշմարիտ չէ, որովհետև նա կըբօրորդի Էլունի: Բայց շատ կարելի է, որ նա այցելել է մի երկնայի, որը ձերան աւելի մօտիկ է կանգնած:

Յայտնի մարդ լինել էլ ցաւ է, կարող չէ ազատ ձառնապարհորդել: Մենք կարծում ենք, որ Գամբէտտան Գերմանիա գնացել է տեսնելու աչքով իւր պաշտօնային դառնալուց առաջ, որովհետև պաշտօնութեան ժամանակ թէ՛ դժուար է և թէ՛ անյարմար, իսկ այս ազատ միջոցը շատ յարմար է ձառնապարհորդելու այսպիսի մի անձի համար, որը շուտով Ֆրանսիայի կառավարութեան զեռը ձեռքում պիտի ունենայ և այնպիսի մի երկրում որի վերայ բնականապէս ամենից աւելի պէտք է իւր ուշադրութիւնը դարձնէ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսիական հասարակապետութեան նախագահ Գրեգէն հրահրեց իւր մօտ Գամբէտտային, և ինչպէս ասում են, խօսեց նրա հետ գործերի ընդհանուր դրութեան վերայ, Գամբէտտան յայտնեց այն կարծիքը, թէ քանի որ պաշտօնութիւնը իւր հրաժարականը չէ տուել, թէ սահմանադրական և թէ՛ պարլամենտական նոր պաշտօնութեան կազմելը յետաձգել, մինչև որ այս խնդրի վերայ վիճարանութիւն լինի պարլամենտում, որը անտարակոյս տեղի կ'ունենայ, հէնց որ նիստերը բացուին Գրեգէն Գամբէտտայի կարծիքը լսելով ոչինչ յանձարարութիւն չ'արեց նրան նոր պաշտօնութեան կազմելու համար, բայց պայմանաւորեց նրան հետ կրկին տեսնելու, հէնց որ պարլամենտը բացվի:

Հոկտեմբերի 1-ին Գաղստօնը ընդունեց մի ուղեւոր Լօնդօնի Սիւրից, որի մէջ յայտնուած է առաջին պաշտօնական շնորհակալութիւն նրա բազմամայ ծառայութեան համար, Այդ ուղևորի մէջ նոյնպէս խնդրում են Գաղստօնից իրաւունք նրան մարմարեայ հիւարձան կանգնելու համար, Շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն ցոյց տուած պատուին համար՝ Գաղստօնը յիշեց Պարնէլի կալանաւորելը, որը անհրաժեշտ էր իրանդաշնիների կեանքի, կարողութեան և ա-

զատութեան ապահովութեան համար, և յայտնեց, որ տրանսվալական դժուարութիւնները շուտով կը հարթվին:

«Times» թերթը յայտնում է Կիլիցի ստացած հեռագրում. — Հերաթի դաշտավայրում է միլի գօրքերը երկու անգամ ջարդեցին Էլբ-խանի գօրքերին, Առաջին պատերազմում գերի ընկաւ Էլբ-խանի փեսան, Հերաթի նախագահը բանակցութիւններ է սկսել հնազանդութիւն յայտնելու պայմանների վերայ, իսկ Էլբ-խանը Պարսկաստան է փախել, Հեռագիրը ասելացնում է, որ Հերաթի երեկ միլի գօրքերի ձեռքում է: Լօնդօնի բոլոր լրագիրները հաւանութիւն են յայտնում Պարնէլի կալանաւորութեան:

Աւստրիական պաշտօնային հանգուցեալ բարօն Հայմէրլէյի յուզարկաւորութեան հանդիսին ներկայ էին կայսրը, մի քանի արշիդուքսեր և շատ նշանաւոր մարդիկ:

ՄԵՂՈՒՎ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 10-ին Հոկտեմբերի «Պօրեադօլ» հաղորդում է. Տեղափոխութեանց հարցի մասին Էքսպերտները ընտրել են նախադի Գօլշեդանին. խլամբադրական յանձնաժողովին յանձնած է մշակելու հարցերի ընդարձակ նախագիծ, որ պէտք է նիւթ առնու իրան հասարակական կազմակերպութեան հաստատութիւնը: 9-ին Հոկտեմբերի քըննվում էին հասարակական օղեսների պաշտօնութեան միջոցները: Կառավարութիւնը հոգսերի մէջ է ոչ սև հող ունեցող գետինների անբերրութեամբ. մտադիր են միջոցների քննութիւնը կրկին յանձնել զեմակի Էքսպերտներին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ամսի 6-ին ապագայ հայոց ընդհանուր ուսուցչական ժողովի նախապատրաստութիւններ տեսնող նորընտիր կարգադրի ժողովը 10 հոգով նիստ ունեցաւ. Գայիանեան ուսումնարանում և ընտրուեցան պ. Մ. Շահպարեանց՝ նախագահ, Խ. Գայանթարեանց՝ գանձապահ և Արևիկում Զովանիսեանց՝ քարտուղար: Իսկ ամսի 9-ին կ'ունենան առաջին նիստը:

Մեզ խնդրում են տպել հետեւեալը. — Տպագրութեան համար պատրաստ է Բուչինի «Дѣлѣ» մանկական դրքուկի հայերէն թարգմանութիւնը:

Շնորհակալութեամբ ստացանք աւանական ուսումնարանի աշակերտ պ. Հ. Տէր-Միքայէլեանցից նրա թարգմանած Ալիսին Վօդէի «Թ. դ. և կ. գիրքը»: Ծախվում է յօդուած աւանական ուսումնարանի աշակերտների ապագայ հայ գրագրանի. գինն է 30 կօպէկ. կարելի է ձեռք բերել «Ալեքսանդրական» և «Կովկասեան» գրախանութիւններում: Ռէպական ուսումնարանի աշակերտները, պէտք է ասել, մեծ եռանդով աշխատում են իրանց ապագայ գրագրանի գործը դրուել բերելու իրանց նիւթական թոյլ միջոցներով, Կեռ մի փոքր ժամանակ առաջ նրանց աշխատանքով լոյս տեսաւ մանկական «Լօտոն» Պէտք է օգնել նրանց այս գործում ամեն կերպով, որ օր առաջ կարողանան հիմնել հայ գրագրանը, որ մեծ դարկ կարող է տալ հայոց լեզուին նրանց մէջ տարածվելու:

ՍԱՆԱՀՆԻՑ մեզ գրում են. — Աւանդելի մաղանայ բնակիչ յոյներէց 2 հոգի սեպտեմբերի 14-ին գալիս են Սանահի վանքի այգու ընկալները գողանալու. բայց գրաջի այգեպաններից մէկը, յոյներին տեսնելով՝ նոքա ընկալները վերցնում են և փախչում, այս և այն կողմերից յոյներ լրայ վազում են, չեն կարողանում բռնել, բայց ճանաչում են: Անցնելով երկու օր նոյն երկու յոյն գողերը էլի երկու ընկիր իրենց հետ առնելով, կրկին գալիս են վանքի այգին զանազան պտուղներ գողանալու. բայց այգեպանը և քաջ դրացիք խմանալով՝ յարձակւում են՝ նրանց վրայ, և միմեանց վերայ հրացան արձակելուց յետոյ, մեր քաջերը առաջակ յոյներին ձերբակալում են. այժմ յանձնուած են իրենց չինական կառավարութեանը, և քննութիւնը դեռ շարունակվում է:

ՂԱՐԱՔԼԻՍԻՑ մեզ գրում են. — Մեր դիւղի մօտից երկրորդ անգամ տարան երկաթուղու նախագիծը կարծում են, որ այստեղ երկաթուղու կայան կը լինի Նախագիծը հիմնած է Լօռու գաւառի ներքին մասովը Ուղղունարի և Զորագնդի մօտերովը Թիֆլիզի զէպի Ալէքսանդրապօլ:

— Սրանից մի քանի ժամանակ առաջ հաղորդել էի, որ Կովկասի մի քանի մարական գիւղերի բնակիչներից գաղթում են զէպի Ղարսի նահանգը. այժմ գողթած մարականներից համարեա 1/6 յետ են դառնում իրանց հայրենիքը, անհրաժեշտ տեղը ոսկի էլ տեսելով. պատճառը որքան խնայող այս տարի այնտեղ արած դոցա ցանքերը մօտը բոլորովին ոչնչացրել է:

ՍԱՆԱՀՆԻՑ մեզ գրում են. — Սեպտեմբերի 10-ին Աքօրի գիւղի տիրացու Մեւրթ Գալստեանցի 7,000 խրճից լրագրացած զէպ զիշերով չարագործները կրակել են և անյայտացել: Տեղական խրճի արդիւնաբերութեան հաշուով, վնասը հասնում է ամենաբարձր 920 թաղար ցորենի: Չարագործները դուրս իրենց միջոց լինին, բայց իսկապէս ով լինելը յայտնի չէ: Այս դիւզացիք մեծ մասամբ անկիրթ են և աւանդակ: Սոյն գիւղացիներից ամսի 12-ին վնց հողով գիւղի ժամանակը գալիս են Սանահի վանքի այգից խաղող գողանալու: Այգեպանները խմանում են և նրանց վրայ յարձակվելով ճանաչում են, և քննութիւնը թիֆլիզում սրանք դեռ դատի են ենթարկված:

Խաբաղի Պ. ՍԻՄԵՐՆԵԱՆՑ, Հրատարակիչ Հ. ԵՆՅԱՃԱՅԱՆՑ

